

NORSK MARITIMT MUSEUM

Norwegian Maritime Museum

Rapport

Arkeologisk registrering av kulturminner under vann, i forbindelse med reguleringsplan for Risør Sentrum i Agder Fylke.

Figur 1 Foto: Fra Store Norske Leksikon. Store deler av Risør er fylt ut og bildet viser nok ikke opprinnelige havneforhold på 1800-tallet.

Prosjektinformasjon

Kommune: Risør	Fylke: Agder
Plansaknummer: 2020050	Navn på sak: Risør Sentrum
Tiltakshaver: Risør kommune	Adresse:
Tidsrom for undersøkelse: 13.mai 2020	Kartreferanse: -
NMM funn-nr.:	Askeladden ID -nr.: 140337 og 140535
Kulturminnetype: § 14	Feltleder: Jørgen Johannessen
Prosjektleder: Jørgen Johannessen	Rapport utført: 26.05.2020
Rapport ved: Jørgen Johannessen	Kvalitetssikret: Navn/dato -

Bakgrunn

Risør kommune tok kontakt med Norsk Maritimt Museum (NMM) i forbindelse med reguleringsplan for Sentrumsplan Risør. NMM hadde tidligere fått funnmeldinger i området. På denne bakgrunn besluttet NMM å fremme krav om arkeologisk registrering under vann før planen kunne vedtas, jf. kulturminneloven (kml) §9.

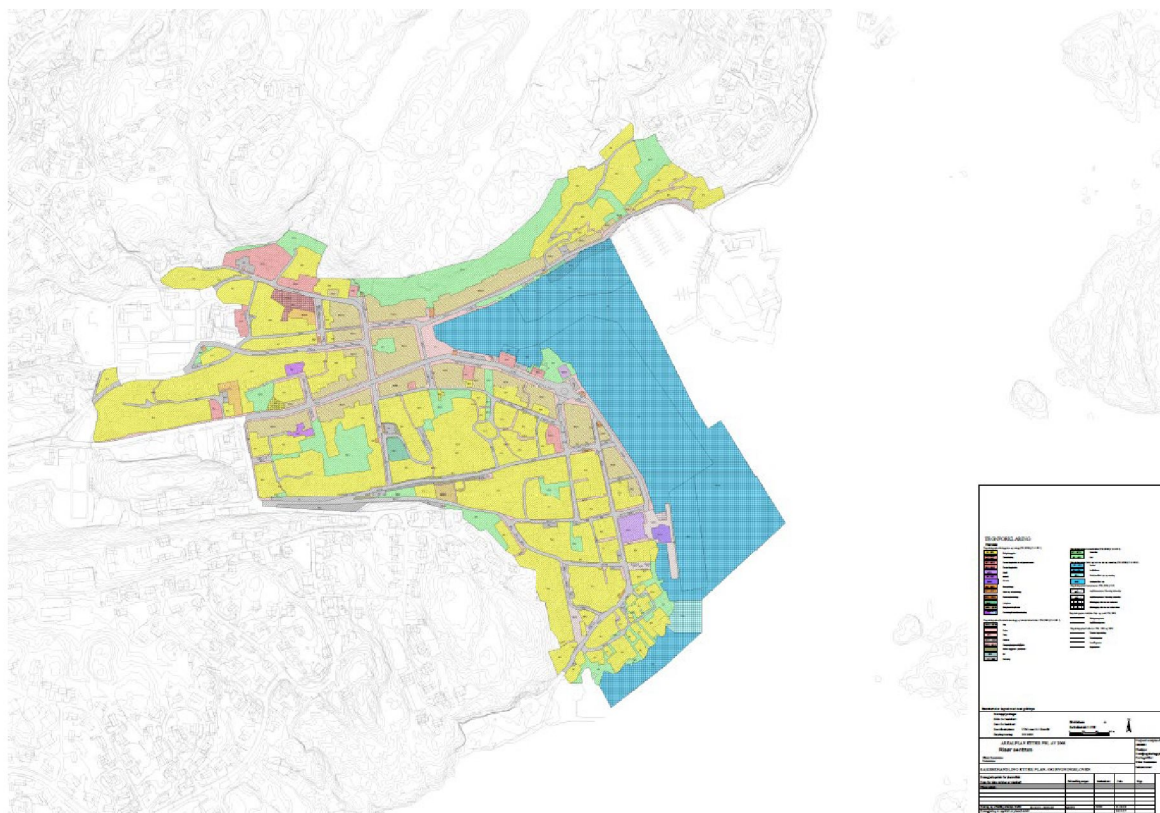
Metode og gjennomføring

Vi gjennomførte to dykk innenfor planen. Dykket ble gjennomført med båt. Dykkerne sjekket bunn og gjorde en visuell inventering av sjøbunnen. Dykkeren hadde kommunikasjon og aktuelle observasjoner ble nedtegnet av feltpersonell i båten. Maksimal dybde var 18 meter for ett av dykkene.

Resultat

Ett automatisk fredete kulturminnet etter kml § 14 id 140337, ble påvist ved bryggeanleggene, men noe lenger ut mot sjøen enn opprinnelig lagt inn i kulturminneregisteret *Askeladden*. Kulturlaget bestod av spredt flint og noe keramikk og en krittpestilk. Kulturlaget kommer fra dumping av brekasje og ballast i seilskutetiden, antagelig i perioden 1600-1900. Vi forsøkte også å påvise et innrapportert anker fra 1700-tallet utenfor akvariet (id 140535), men det lot seg ikke gjøre. Vi valgte likevel å la posten i Askeladden stå ettersom det var mye vind og dybdeforskjeller under dette dykket og vi har ikke grunn til å tro at ankeret er fjernet.

Vi fikk også et klart inntrykk av at bestanden av kulturminner under vann i Risør havn har vært betydelig på et tidspunkt, men nå er forringet av avfall fra blåskjell på bryggeanlegg, dårlig gjennomstrømning med påfølgende sedimentering og generelt store mengder søppel i form av bunnstoff, kloakk og mørdene skrot.

Figur 2 Sentrumsplan Risør

Figur 3 Skjermdump fra Riksantikvarens database over kulturminner ved Risør.

Konklusjon og kulturhistorisk tolkning

NMM anbefaler at det opprettes hensynssonssone bevaring eller tilsvarende for kulturminnene. Eventuelt kan det søkes om dispensasjon fra Lov om kulturminner. Geometri for kulturminnene kan hentes ut fra Askeladden eller oversendes på forespørsel. To kulturminner er fredet innen planen.